

HALFJAARRAPPORTAGE UITVOERING JEUGDWET

Rapportage over de uitvoering van
de Jeugdwet in Almere in het eerste
half jaar van 2018

SEPTEMBER 2018

Gemeente Almere

SAMENVATTING

Het college informeert de Almeerse gemeenteraad sinds 2017 elk kwartaal over de uitvoering van de Jeugdwet. Vanaf dit jaar verschijnen de rapportages op verzoek van de raad elk half jaar. De cijfers in deze rapportage zijn afkomstig uit de gemeentelijke registratiesystemen. Omdat aanbieders geboden jeugdhulp met terugwerkende kracht kunnen declareren, kunnen cijfers – met name over het tweede kwartaal van 2018 – in aankomende rapportages nog wijzigen.

In vergelijking met de cijfers over het vierde kwartaal van 2017 zien we een aantal verschuivingen. Binnen de ambulante jeugdhulp is het aandeel behandelingen (bijvoorbeeld individuele of groepsgewijze therapie) gedaald ten gunste van begeleiding thuis of op school. Dit is een indicator die past bij het doel om jeugdhulp meer in de eigen omgeving aan te bieden.

In de cijfers over de eerste helft van 2018 zien we ook het aandeel behandelingen binnen de specialistische geestelijke gezondheidszorg (jeugd-ggz) dalen. Deze cijfers geven echter een vertekend beeld. Door een landelijk veranderde declaratiesystematiek is er een vertraging in de declaraties van aanbieders. Overigens kunnen we wel aantonen dat de inzet van praktijkondersteuners in huisartsenpraktijken het beroep op jeugd-ggz-behandelingen dempt.

Binnen de jeugdhulp met verblijf zien we een aantal positieve ontwikkelingen. Er is sprake van een forse verschuiving van het behandeld wonen (24-uursverblijf met behandeling) naar het begeleid wonen en naar intensieve behandeling en begeleiding thuis (het zogenaamde Volledig Pakket Thuis). Het aandeel jeugdigen boven de 18 jaar in verblijfsgroepen is nog altijd aanzienlijk. Daarom zoekt het college meer mogelijkheden voor (begeleid) wonen voor kwetsbare jongvolwassenen. De instroom in de crisisopvang is ook relatief hoog. Verder is het tekort aan pleegzorgplekken in Almere zorgwekkend, ondanks een succesvolle wervingscampagne. In Almere wachten 21 kinderen op een pleeggezin.

De zogeheten *businesscases* jeugd (investeringen in preventieve maatregelen) zijn ambtelijk geëvalueerd. Hieruit bleek dat de investeringen een positieve impuls geven aan de gewenste transformatie binnen de jeugdhulp. Tegelijkertijd bleken niet alle vooraf geformuleerde aannames te kloppen. Het is aannemelijk dat er een causaal verband is tussen investeren in preventie en een verminderd beroep op jeugdhulp. Toch is dit verband niet altijd cijfermatig aan te tonen. De *businesscases* hebben hun financiële ambitie niet geheel waargemaakt. De activiteiten blijven wel nodig om de hulp en ondersteuning aan Almeerse kinderen en gezinnen te verbeteren.

INHOUD

1. In deze rapportage	4
2. Inzicht in gebruik en financiën jeugdhulp.....	5
2.1 Ambulante jeugdhulp	6
2.2 Geestelijke gezondheidszorg (jeugd-ggz).....	7
2.3 Residentiële jeugdhulp	9
2.4 Pleegzorg.....	11
2.5 Gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus)	12
2.6 Jeugdbescherming en jeugdreclassering	13
2.7 Meldingen Veilig Thuis Flevoland.....	14
2.8 Landelijk gecontracteerde aanbieders	15
3. Transformatieopgaven jeugdhulp	17
3.1 Extra investeringen in preventie	17
3.2 Andere inhoudelijke ontwikkelingen	20
Bijlage 1: Grafieken instroom, uitstroom en doorlooptijd.....	22
Bijlage 2: Vervolg op aanbevelingen KPMG	27

1. IN DEZE RAPPORTAGE

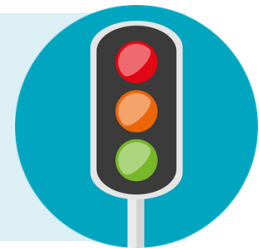
Het college informeert de Almeerse gemeenteraad sinds 2017 elk kwartaal over de uitvoering van de Jeugdwet. Vanaf dit jaar verschijnen de rapportages op verzoek van de raad elk half jaar. Voor de vergelijkbaarheid zijn de gegevens in deze rapportage uitgesplitst per kwartaal. We rapporteren over de eerste twee kwartalen van 2018.

Het ‘duiden’ van de cijfers is vaak niet eenvoudig. Veel verschillende factoren – ook buiten de gemeentelijke invloedssfeer – beïnvloeden het gebruik van jeugdhulp in Almere. In deze rapportage kiezen we ervoor om verklaringen voor verschuivingen op te nemen waarover redelijke consensus bestaat. Dan nog blijven het aannames en kunnen er andere factoren in het spel zijn.

In **hoofdstuk 2** presenteren we de cijfers over het gebruik van jeugdhulp in de eerste twee kwartalen van 2018, de wachttijden binnen de jeugd-ggz en de aantallen maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering. Voor het eerst is ook het aantal meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis Flevoland opgenomen. In **bijlage 1** vindt u cijfers over de instroom, uitstroom en doorlooptijden, uitgesplitst naar hulpvorm. In **hoofdstuk 3** gaan we in op de transformatieopgaven binnen de jeugdhulp, de resultaten van investeringen in vier zogeheten *businesscases* en andere relevante ontwikkelingen. In **bijlage 2** is tot slot de voortgang te zien op de aanbevelingen die in november 2016 zijn gedaan door adviesbureau KPMG.

In deze rapportage geven stoplichten aan wat de status is per onderdeel:

- **rood:** Er is een extra maatregel nodig om de gestelde resultaten te halen.
- **oranje:** Er is extra aandacht nodig om de gestelde resultaten te halen.
- **groen:** Het proces loopt zoals gepland. We verwachten de gestelde resultaten te halen.

Hieronder is een overzicht te zien van alle stoplichten die terugkomen verderop in deze rapportage.

THEMA	KLEUR	KORTE TOELICHTING
Ambulante jeugdhulp (p. 6–7)		Gewenste beweging zet door, wachttijd JGZ Almere teruggebracht naar norm.
Geestelijke gezondheidszorg (p. 7–8)		Gebruik kan nog toenemen, zorgen over wachttijden en landelijk personeelstekort.
Residentiële jeugdhulp (p. 9–11)		Gewenste verschuiving wordt langzaam zichtbaar, afschalen naar pleegzorg lukt nog onvoldoende.
Pleegzorg (p. 11–12)		Wachttijd voor pleegzorgplekken, werven nieuwe pleeggezinnen blijft prioriteit.
Gesloten jeugdzorg (p. 12–13)		Stijging gebruik en doorlooptijd, te weinig gebruik van alternatief School2Care.
Jeugdbescherming en jeugdreclassering (p. 13–14)		Gebruik is stabiel, regie op de hulpverlening blijft een aandachtspunt.
Veilig Thuis Flevoland (p. 14–15)		Verschuivingen in interventies en nieuwe rol per 2019 vragen om analyse/aandacht.
Landelijk gecontracteerd aanbod (p. 16–17)		Relatief veel gebruik, effect van maatregelen verwacht in 2019.
Aanbevelingen KPMG (p. 27–28)		Alle aanbevelingen van KPMG zijn uitgevoerd en structureel belegd in de organisatie.

2. INZICHT IN GEBRUIK EN FINANCIËN JEUGDHULP

In dit hoofdstuk laten we het gebruik van verschillende vormen van jeugdhulp¹ zien in de eerste helft van 2018. Het gaat hier om aantallen hulptrajecten. Omdat een jeugdige meerdere hulpvormen kan hebben gehad (bijvoorbeeld begeleiding én behandeling), ligt het aantal unieke cliënten iets lager. Daarnaast geven we een financieel beeld per jeugdhulpvorm.

In bijlage 1 zijn staafdiagrammen opgenomen over de instroom, uitstroom en doorlooptijd per hulpvorm. Net als in voorgaande rapportages geldt het aandachtspunt dat de gegevens in de gemeentelijke registratiesystemen continu worden geactualiseerd. Hierdoor kunnen cijfers afwijken van die in eerdere rapportages. Met name de cijfers van het laatst gepresenteerde kwartaal kunnen in aankomende rapportages nog wijzigen. Aanbieders hebben namelijk de mogelijkheid om geboden jeugdhulp met terugwerkende kracht te declareren.

De gegevens over geboden jeugdhulp bundelen we in Almere in het gemeentelijke datahuis sociaal domein. Het datahuis bewerkt gegevens, maakt analyses en stelt definities op. De definities die we in Almere hanteren, zijn als volgt:

- **gebruik jeugdhulp:** aantal jeugdigen dat in het betreffende kwartaal jeugdhulp heeft gebruikt;
- **instroom:** aantal jeugdigen dat in het betreffende kwartaal gebruik is gaan maken van hulp;
- **uitstroom:** aantal jeugdigen dat in het betreffende kwartaal is gestopt met hulp;
- **gemiddelde doorlooptijd:**
 - **voor ambulante jeugdhulp en jeugd-ggz:** aantal dagen dat hulp is ontvangen door de jeugdigen die in dit kwartaal zijn uitgestroomd.
 - **voor residentiële jeugdhulp, pleegzorg en gesloten jeugdzorg:** gemiddeld aantal dagen dat hulp is ontvangen door jeugdigen in de laatste vier kwartalen.

Op de website van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en op www.waarstaatjegemeente.nl zijn ook cijfers te vinden over het jeugdhulpgebruik in Almere en Flevoland, afgezet tegen het gebruik in andere gemeenten. Deze cijfers zijn gebaseerd op informatie die aanbieders rechtstreeks aanleveren aan het CBS. Ze wijken fors af van de cijfers uit het datahuis sociaal domein. De gemeenteraad heeft verzocht een onderzoek in te stellen naar de oorzaak van de afwijkingen.

Uit de eerste analyses blijkt dat het CBS jeugdigen meetelt die wel jeugdhulp krijgen in Almere, maar die niet in Almere wonen. De gemeente Almere is financieel niet verantwoordelijk voor deze kinderen en jongeren. Verder constateren we dat Almere andere definities en een andere indeling van producten hanteert dan het CBS. In de tweede helft van 2018 past het datahuis de Almeerse indeling van producten aan in de registratiesystemen, zodat deze beter aansluit bij de indeling van het CBS.

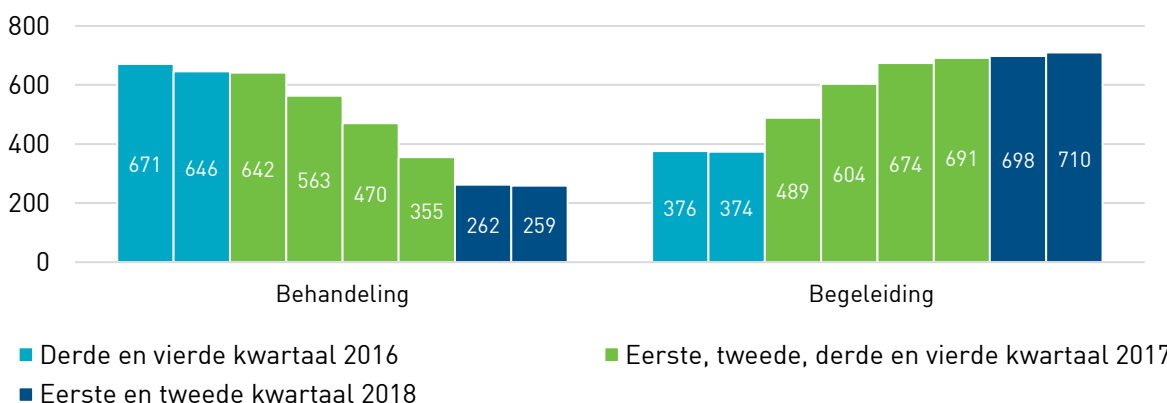
Meer gemeenten constateren afwijkingen tussen de eigen gemeentelijke cijfers en de CBS-cijfers. Het CBS is daarom zelf ook op zoek naar aanpassingen en heeft een extern adviesbureau gevraagd onderzoek te doen naar de oorzaak van de afwijkingen. Dit bureau heeft al contact gelegd met de gemeente Almere.

¹ Meer informatie over de verschillende vormen van jeugdhulp vindt u in de '[handleiding jeugd- en gezinshulp Almere](#)'.

2.1 AMBULANTE JEUGDHULP

Ambulante jeugdhulp is begeleiding of behandeling thuis of in de eigen omgeving. Het gaat bijvoorbeeld om begeleiding bij dagelijkse bezigheden of om individuele of groepsgewijze therapie. In de totale transformatieopgave van de jeugdhulp is het wenselijk dat het gebruik van ambulante jeugdhulp stijgt. Het kan namelijk een passend alternatief zijn voor jeugdhulp met verblijf. Binnen de ambulante jeugdhulp streven we ernaar om specialistische (gezins)behandeling aanvullend in te zetten op begeleiding in de eigen omgeving van school en gezin.

Gebruik ambulante jeugdhulp in aantallen jeugdigen

Net als in eerdere rapportages zien we in de eerste twee kwartalen van 2018 een afname van het aantal behandeltraject en een toename van het aantal begeleidingstrajecten. Tussen de twee kwartalen in 2018 is er weinig verschil in de cijfers.

De gegevens zijn enigszins vertekend. De afname van het aantal behandeltrajecten komt mede door een tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit is een landelijk probleem. Hierdoor kan een behandeling niet altijd direct na een verwijzing starten. Met aanbieders zijn afspraken gemaakt rond de overbrugging tot de start van de behandeling. Naar verwachting neemt het aantal behandeltrajecten weer iets toe in de tweede helft van 2018. Vanaf 2019 is de ambulante jeugdhulp onderdeel van het inkooppakket jeugdhulp zonder verblijf (zie paragraaf 3.2). Eén van de gestelde eisen is dat de hulp na een verwijzing binnen twee weken start.

De enigszins vertekende cijfers nemen niet weg dat de verhouding tussen het aantal behandel- en begeleidingstrajecten in de gewenste richting beweegt. Met de betrokken aanbieders is er ook meer overeenstemming over welke hulp in welke situatie het meest passend is.

Kijken we naar de instroom (zie bijlage 1), dan zien we een piek in het eerste kwartaal van 2018. De start van een nieuw kalenderjaar is een natuurlijk moment om jeugdhulptrajecten in te laten gaan. De piek kan ook te maken hebben met de eerder gerapporteerde wachttijden bij het in behandeling nemen van (her)indicaties door de jeugdgezondheidszorg (JGZ Almere).² Het wegwerken van aanmeldingen uit 2017 leidde tot meer instroom in het eerste kwartaal van 2018. De wachttijden bij JGZ Almere zijn inmiddels teruggebracht naar maximaal vijf dagen (zie paragraaf 3.1).

Diezelfde wachttijd is naar vermoeden ook de oorzaak van een lagere uitstroom uit de ambulante jeugdhulp in de eerste twee kwartalen van 2018. Immers, veel beschikkingen zijn pas later afgegeven en eindigen dus ook later. Meerjarig zien we dat het einde van een kalender- of schooljaar een natuurlijk moment is om jeugdhulptrajecten te beëindigen.

² Zie de rapportage uitvoering jeugdhulp over het vierde kwartaal van 2017.

De gemiddelde duur van behandeltrajecten is in de eerste helft van 2018 flink gedaald. Dit is een gewenste ontwikkeling waar veel op is gestuurd via contractmanagement. Wanneer een jeugdige start met een behandeltraject, moet er altijd een behandelplan zijn met een verwachte einddatum.

Uitgaven aan ambulante jeugdhulp

We verwachten in de uitgaven nog geen effect te zien van de verschuiving van behandeling naar begeleiding. In 2018 verwachten we evenveel uit te geven aan ambulante jeugdhulp als in 2017.

De gewenste verschuiving van behandeling naar begeleiding zet door. De wachttijd bij JGZ Almere die we zagen in het vierde kwartaal 2017 is teruggebracht naar de norm van maximaal vijf dagen.

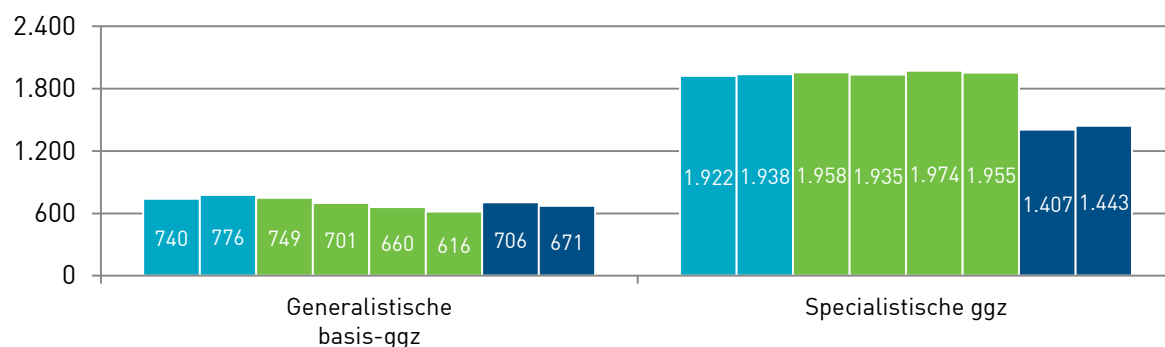

2.2 GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG (JEUGD-GGZ)

De geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (jeugd-ggz) betreft behandeling voor jeugdigen met lichte tot matige psychische klachten (basis-ggz), bepaalde (gedrags)stoornissen of ernstige enkelvoudige dyslexie (specialistische ggz). In de totale transformatieopgave van de jeugdhulp is het wenselijk dat het gebruik van specialistische jeugd-ggz daalt, ten gunste van lichtere vormen van behandeling en begeleiding of hulp van een praktijkondersteuner ggz (zie paragraaf 3.1).

Een belangrijke kanttekening bij de gepresenteerde gegevens is dat ze gaan over gefactureerde hulp. We verwachten dat er in de tweede helft van 2018 nog facturen binnenkomen over de maanden januari tot en met juni. Deze verwerken we in de volgende halfjaarrapportage.

Gebruik geestelijke gezondheidszorg in aantallen jeugdigen

■ Derde en vierde kwartaal 2016

■ Eerste, tweede, derde en vierde kwartaal 2017

■ Eerste en tweede kwartaal 2018

Het gebruik van specialistische jeugd-ggz lijkt te dalen in de eerste twee kwartalen van 2018. De cijfers laten echter een vertekend beeld zien. Door landelijke veranderingen in de declaratiesystematiek van de jeugd-ggz is er een vertraging in de declaraties van aanbieders. Voorheen vonden declaraties pas plaats na afsluiting van een traject. Sinds dit jaar kunnen aanbieders maandelijks bij de gemeente declareren. Door benodigde aanpassingen in hun systemen declareren aanbieders pas laat. In 2018 gelden er verder geen budgetplafonds meer voor aanbieders. Door deze factoren kunnen we nog geen conclusies verbinden aan de gebruikscijfers.

De uitstroom van jeugdigen in de jeugd-ggz piekte in het laatste kwartaal van 2017. Dit heeft vooral te maken met de veranderingen in de declaratiesystematiek. We verwachtten in het eerste kwartaal van 2018 een hogere instroom. Deze piek is ook daadwerkelijk te zien.

Wachttijden in de jeugd-ggz

In de figuur op de volgende pagina is een samenvatting te zien van (door de aanbieders periodiek zelf gepubliceerde) informatie over wachttijden binnen de jeugd-ggz. De figuren bevatten gegevens van de aanbieders die in Almere actief zijn op in totaal negentien locaties. De ggz-sector heeft zelf normen bepaald voor de wachttijden: de Treeknormen. Binnen die normen is er een onderscheid in:

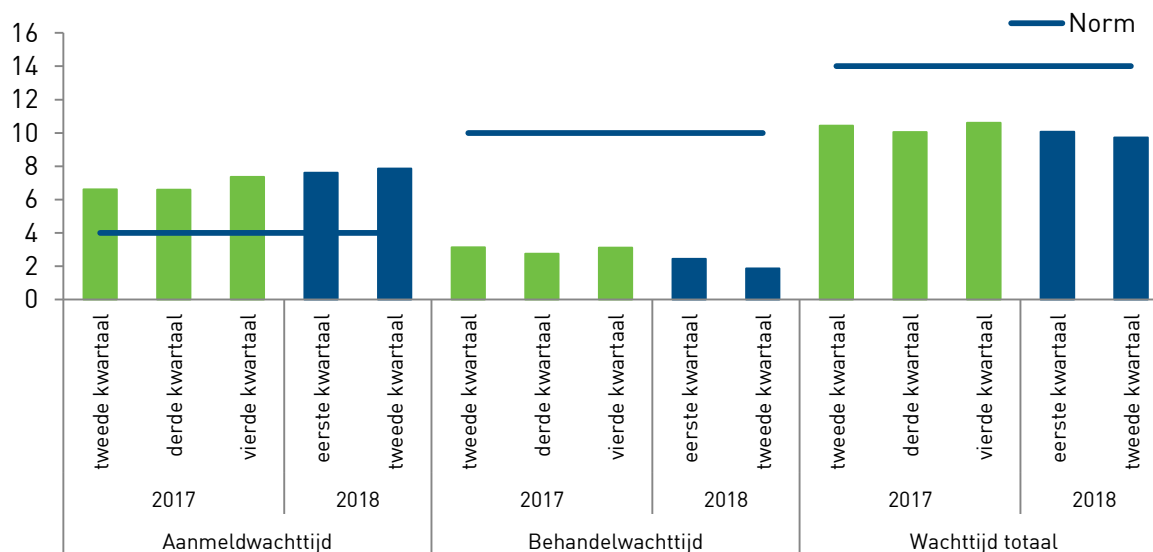
- **aanmeldingswachttijd:** de wachttijd van aanmelding tot intake (de norm is vier weken);
- **behandelwachttijd:** de wachttijd van intake tot behandeling (de norm is tien weken);
- **totale wachttijd:** de wachttijd van aanmelding tot behandeling (de norm is veertien weken).

De gemiddelde aanmeldwachttijd ligt in alle gemeten kwartalen hoger dan de Treeknorm. De gemiddelde behandelwachttijd en totale wachttijd liggen steeds onder de Treeknorm en zijn iets gedaald in het tweede kwartaal van 2018. Zodra de intake is gedaan, hoeven jeugdigen dus meestal niet lang te wachten om te starten met de daadwerkelijke behandeling.

Op de wachttijden in de jeugd-ggz hebben we als gemeente slechts beperkte invloed. Om de toeleiding naar hulp te verbeteren, is het [online overzicht van wachttijden](#) voor verwijzers verbeterd. Een factor die de in- en doorstroom binnen de jeugd-ggz belemmert, is de arbeidsmarkt voor ggz-professionals. Het blijkt steeds moeilijker om deskundig personeel te vinden om vacatures in te vullen.

De gemeente heeft in het kader van de meerjarige inkoop jeugdhulp zonder verblijf (zie paragraaf 3.2) de eis gesteld dat er binnen twee weken na een verwijzing contact met een jeugdige moet zijn. In dat gesprek kan de aanbieder met het kind en de ouder(s)/opvoeders(s) bepalen of de behandeling direct kan starten of dat er een vorm van overbruggingshulp nodig is.

Gemiddelde wachttijd in weken bij aanbieders van ggz totaal, afgezet tegen de Treeknormen

Uitgaven aan jeugd-ggz

We verwachten in 2018 een lichte stijging van de uitgaven ten opzichte van 2017. Deze stijging heeft vooral te maken met de verwachting dat de inzet van jeugd-ggz toeneemt, omdat de budgetplafonds voor aanbieders zijn losgelaten.

We monitoren het gebruik van de jeugd-ggz goed. Door een andere declaratie-systeem en het loslaten van de budgetplafonds is het goed mogelijk dat het gebruik van jeugd-ggz nog toeneemt. De wachttijden en het landelijke personeelstekort blijven zorgpunten.

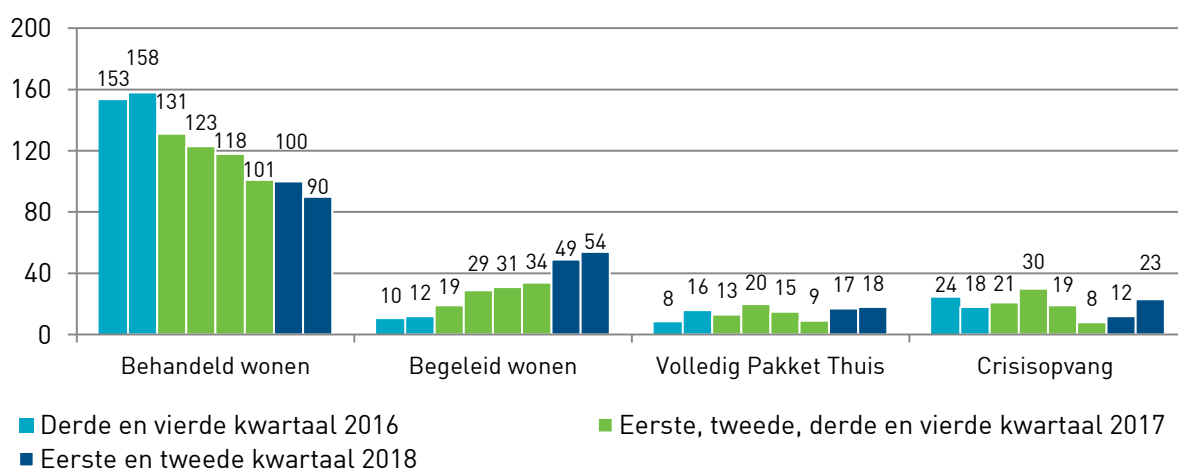

2.3 RESIDENTIËLE JEUGDHULP

De residentiële jeugdhulp biedt een veilige woonplek aan jeugdigen die (tijdelijk) niet in het eigen gezin of netwerk kunnen verblijven. Vaak gaat het om jeugdigen met gedragsproblemen, een verstandelijke beperking een psychiatrische stoornis of ernstige problemen in de gezinssituatie.

We willen dat jongeren op een gezinsvervangende plek terecht kunnen (bij voorkeur pleegzorg) als thuis wonen tijdelijk niet mogelijk is. Ook hebben we afspraken gemaakt over afname van de combinatie wonen en behandelen. Daarbij hoort dat er passende alternatieven komen, zoals intensieve begeleiding in de thuissituatie en gezinsgerichte behandeling.

Gebruik residentiële jeugdhulp in aantallen jeugdigen

Binnen de residentiële jeugdhulp zet de gewenste afname van het behandeld wonen door en neemt het begeleid wonen juist toe. Net als binnen de ambulante jeugdhulp is er veel geïnvesteerd in het komen tot overeenstemming welke vorm van hulp het meest passend is in welke situatie. Het Volledig Pakket Thuis (VPT) is een gewenst alternatief voor behandeld en begeleid wonen in een instelling. Het gebruik hiervan neemt iets toe.

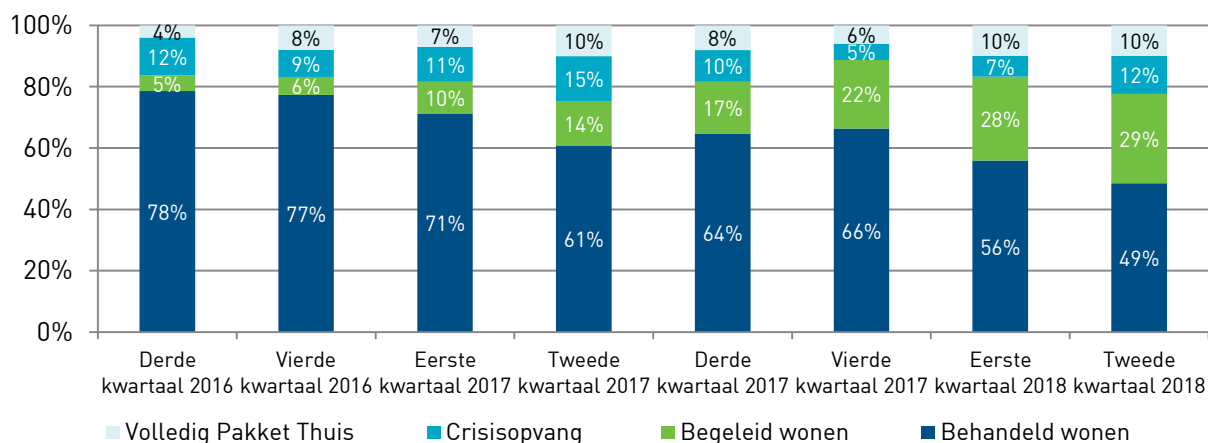
In bijlage 1 zien we geen opvallende ontwikkelingen in de in- en uitstroom. De gemiddelde duur van het behandeld wonen begint langzaam af te nemen. De doorlooptijd van het begeleid wonen neemt in het tweede kwartaal van 2018 juist toe. Ook dit is een gewenste ontwikkeling.

Het aantal jeugdigen in de crisisopvang is gestegen in de eerste helft van 2018. Dit houdt vermoedelijk verband met vertragingen bij de inzet van ambulante behandeling (zie paragraaf 2.1) en met wachttijden binnen de residentiële jeugdhulp. Vanaf 2019 geldt er een opnameplicht. De verwachting is dat het beroep op crisisopvang dan afneemt. Wat ook meespeelt, is dat we in Almere nog onvoldoende preventieve interventies hebben om problemen vroegtijdig te signaleren.

In september 2018 start een nieuw ambulante spoedhulpteam. Almere werkt hierin samen met de gemeenten Dronten, Noordoostpolder en Zeewolde. Het is de bedoeling dat dit team acute crises stopt en voorwaarden creëert om thuis te blijven wonen of succesvol terug te keren naar huis. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor een centraal telefoonnummer voor de regionale meldkamer (crisis) en de zorgmeldkamer (ambulance en huisartsenpost).

Er ligt een regionale bestuurlijke afspraak om de capaciteit van groepen voor behandeld wonen flink af te bouwen (50% ten opzichte van 2016 in 2021). Alternatieven zijn bijvoorbeeld de pleegzorg, gezinshuizen en intensieve ambulante begeleiding thuis. In de figuur op de volgende pagina is de voortgang van deze afbouw te zien.

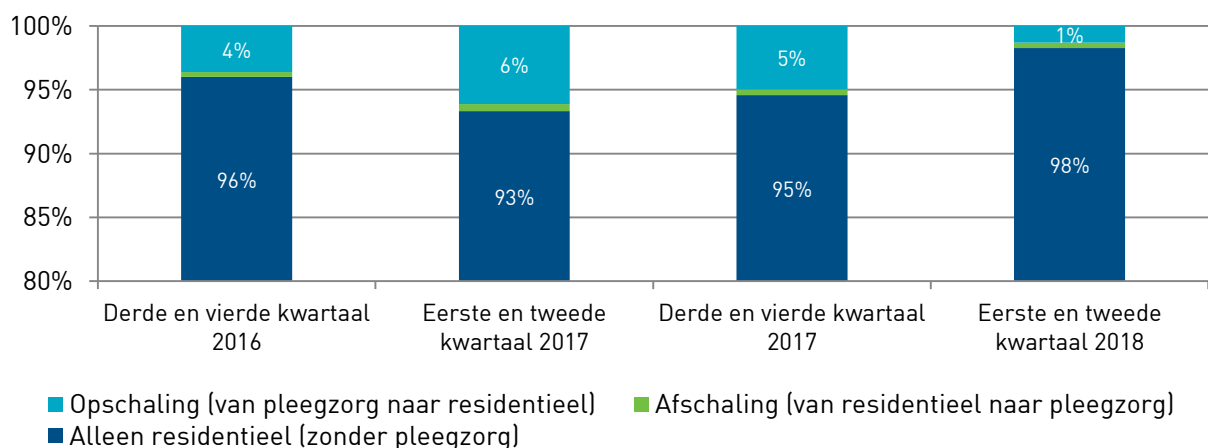
Verschuiving inzet voorzieningen residentiële jeugdhulp

Het lukt nog onvoldoende om jeugdigen vanuit de residentiële jeugdhulp naar meer gezinsgelijkende opvang te laten gaan. In de figuur hieronder is te zien dat er nagenoeg geen jeugdigen vanuit een residentiële setting overgaan naar een pleeggezin. Er gaan wel jeugdigen vanuit de pleegzorg naar een residentiële setting. Mogelijk is de opvang van deze kinderen een te zware last gebleken voor de betreffende pleeggezinnen. Sinds enige tijd is het mogelijk om aanvullende begeleiding in te zetten in pleeggezinnen.

Per 1 januari 2019 zijn alle vormen van jeugdhulp met verblijf onderdeel van één contract met één consortium van aanbieders (zie ook paragraaf 3.2). Dit consortium is verplicht om alle verwijzingen te accepteren en gaat zorgen voor de afbouw van het behandeld wonen ten gunste van alternatieven.

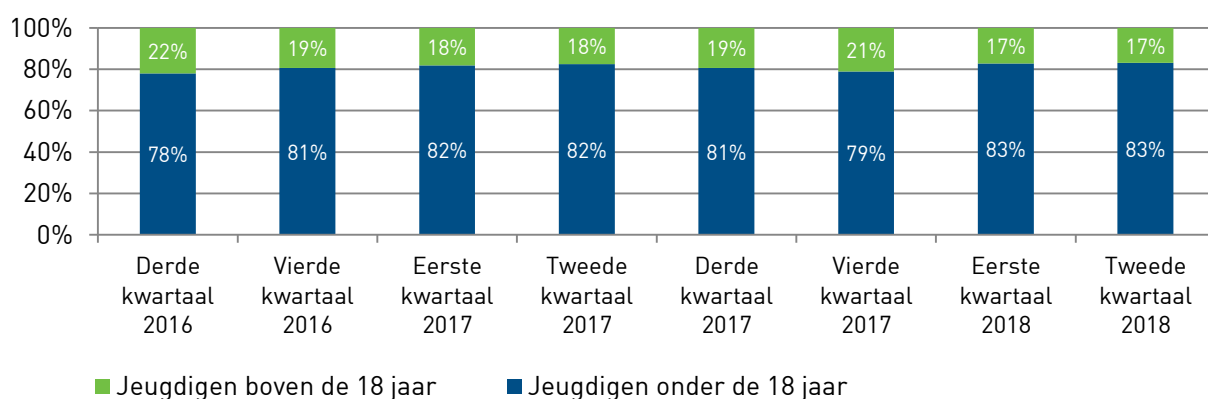
Opschaling en afschaling tussen residentiële jeugdhulp en pleegzorg

Er zitten ook in 2018 nog veel jeugdigen boven de 18 jaar in verblijfsgroepen (zie de figuur op de volgende pagina). De Jeugdwet kent de mogelijkheid van verlengde jeugdhulp. Deels zitten de 18-plussers in de verblijfsgroepen, omdat er nog geen goede alternatieven zijn voor jongvolwassenen die een zekere vorm van woonbegeleiding nodig hebben.

Om de situatie te verbeteren is in Flevolands verband onderzocht hoeveel cliënten (zowel jeugdigen als volwassenen) gebruikmaken van een vorm van verblijf, inclusief beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Voor de kwetsbare groep jongvolwassenen (16 tot 27 jaar) wil de gemeente extra maatregelen treffen (zie paragraaf 3.2). Die moeten bijdragen aan een korter beroep op verblijfsvoorzieningen.

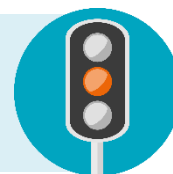
Verhouding jeugdigen onder en boven de 18 jaar in de residentiële jeugdhulp

Uitgaven aan residentiële jeugdhulp

We verwachten dat we in 2018 iets minder uitgeven aan residentiële jeugdhulp dan in 2017.

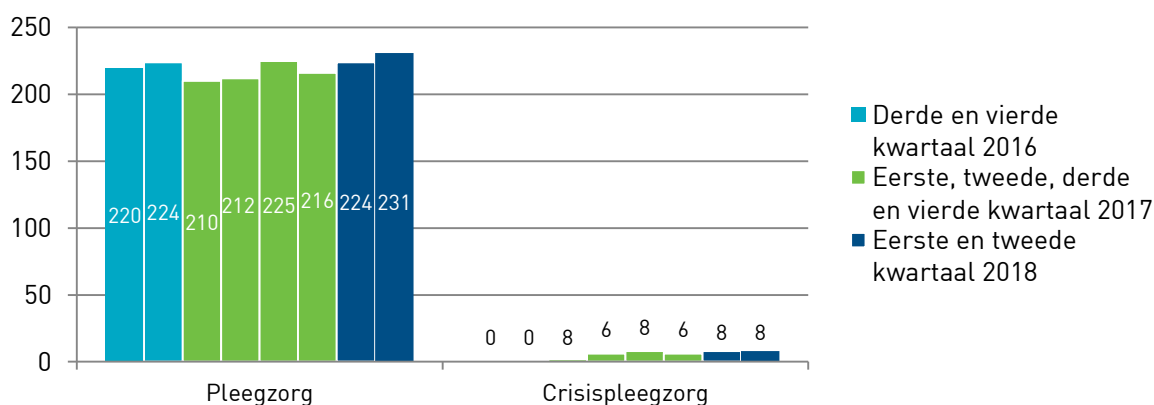
We zien dat er langzaam minder jeugdigen gebruikmaken van residentiële jeugdhulp. Ook de gewenste verschuiving van het zwaardere behandeld wonen naar het lichtere begeleid wonen en het Volledig Pakket Thuis houdt aan. Afschalen naar pleegzorg lukt nog onvoldoende. Hierover zijn afspraken gemaakt in de aanbesteding 2019.

2.4 PLEEGZORG

Pleegzorg is bedoeld voor jeugdigen die thuis niet veilig zijn en/of voor wie jeugdhulp thuis niet of onvoldoende mogelijk is. Bij voorkeur plaatsen we jeugdigen dicht bij huis, bij familie of bekenden van het gezin (netwerkpleegzorg). Als dat niet kan, heeft de pleegzorgaanbieder een diversiteit aan 'bestandsgezinnen'. Bij noodsituaties is direct pleegzorg mogelijk (crisispleegzorg). Het werven van meer pleeggezinnen in Almere is essentieel om niet afhankelijk te zijn van leefgroepen binnen de residentiële jeugdhulp.

Gebruik pleegzorg in aantallen jeugdigen

In het eerste en tweede kwartaal van 2018 is de instroom in de pleegzorg toegenomen. Ook de gemiddelde duur van een pleegzorgtraject is het afgelopen half jaar gestegen. De wens blijft om jeugdigen succesvol terug te laten keren naar hun thuissituatie.

Het is zorgwekkend dat er in het tweede kwartaal van 2018 21 jeugdigen op de wachtlijst stonden voor pleegzorg. Die kinderen verdienen het om in een gezin op te groeien. Er zijn op dit moment echter te

weinig pleeggezinnen in Almere. Het voeren van campagne voor het werven van nieuwe gezinnen blijft daarom onverminderd nodig. Hier vragen we in de programmabegroting 2019 dan ook structureel geld voor aan. Er is met name behoefte aan pleeggezinnen voor jeugdigen vanaf 12 jaar.

Nog altijd is Almere in hoge mate afhankelijk van de gemeente Urk voor pleegzorgplekken. Dat is om verschillende redenen onwenselijk. Urk heeft aangegeven dat er een grens in zicht is van het aantal pleegkinderen uit andere gemeenten dat er opvang kan krijgen. Daarnaast willen we graag dat Almeerse kinderen in de eigen gemeente opgroeien. Op die manier kunnen ze naar hun eigen school en sportvereniging blijven gaan en is ook het vervolgtraject beter te organiseren. We maken ons zorgen dat oudere pleegkinderen niet in een pleeggezin terecht kunnen en alsnog zijn aangewezen op residentiële jeugdhulp.

Uitgaven aan pleegzorg

We verwachten dat we in 2018 iets meer uitgeven aan pleegzorg dan in 2017. Dit is een gewenste ontwikkeling.

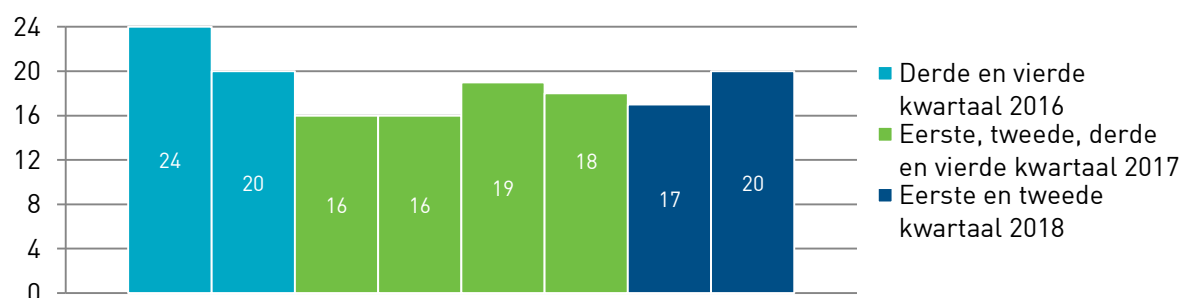
De inzet van pleegzorg is in het eerste half jaar van 2018 iets gestegen. Desondanks staan er 21 jeugdigen op de wachtlijst voor een pleegzorgplek. Het vinden van nieuwe pleeggezinnen in Almere blijft een prioriteit waarvoor we de campagne voor het werven van nieuwe pleeggezinnen structureel willen inzetten.

2.5 GESLOTEN JEUGDZORG (JEUGDZORGPLUS)

Jeugdigen in de gesloten jeugdzorg hebben problemen die hun ontwikkeling naar volwassenheid ernstig belemmeren. Gesloten jeugdzorg vindt plaats in een instelling. Wij willen dat gesloten jeugdzorg alleen kortdurend en bij hoge uitzondering wordt ingezet. Daarvoor is nodig dat er een goede verbinding is met lokaal beschikbare hulp. Verder willen we dat jeugdigen zo snel mogelijk niet meer ver buiten Almere in een instelling worden geplaatst. Kinderen onder de 12 jaar zouden nooit in de gesloten jeugdzorg moeten zitten.

Gebruik gesloten jeugdzorg in aantallen jeugdigen

Het aantal jeugdigen in de gesloten jeugdzorg is iets gestegen. De figuren over instroom en uitstroom laten fluctuaties zien per kwartaal. Met name de uitstroom loopt achter. Hierdoor neemt de gemiddelde duur van het verblijf toe. Mogelijk komt dit doordat er in het tweede kwartaal extra jeugdigen zijn geplaatst bij een aanbieder ver buiten de regio Flevoland. We spreken op korte termijn met deze aanbieder over mogelijkheden om deze jeugdigen in samenwerking met lokale partners terug te laten keren naar Almere.

Overigens is in de aanbesteding voor jeugdhulp met verblijf bepaald dat er twee groepen voor gesloten jeugdzorg komen in Almere. Wanneer die er zijn, kunnen jeugdigen lokaal worden opgevangen en mogelijk ook deelnemen aan het in 2017 gestarte onderwijs-jeugdhulparrangement School2Care. Dit is een school waar jongeren onder begeleiding van acht uur 's ochtends tot acht uur 's avonds aan onderwijs en vrijetijdsbesteding werken. Op die manier kan de duur van de gesloten plaatsing zo kort mogelijk blijven.

School2Care kan twintig jongeren opvangen die anders in de gesloten jeugdzorg of de residentiële jeugdhulp verblijven of thuiszitten. Vooral nog is dit aantal nog niet bereikt. De voorziening is nog niet voldoende bekend bij verwijzers en het aantal plaatsingen blijft achter. Met aanbieders van gesloten jeugdzorg en residentiële jeugdhulp maken we aanvullende afspraken om School2Care in de tweede helft van 2018 beter te benutten.

Uitgaven aan gesloten jeugdzorg

We verwachten dat we in 2018 iets meer uitgeven aan gesloten jeugdzorg dan in 2017. Gesloten jeugdzorg is een zeer dure vorm van hulp. Eén kind extra in deze vorm van jeugdhulp zorgt voor een directe stijging van de uitgaven.

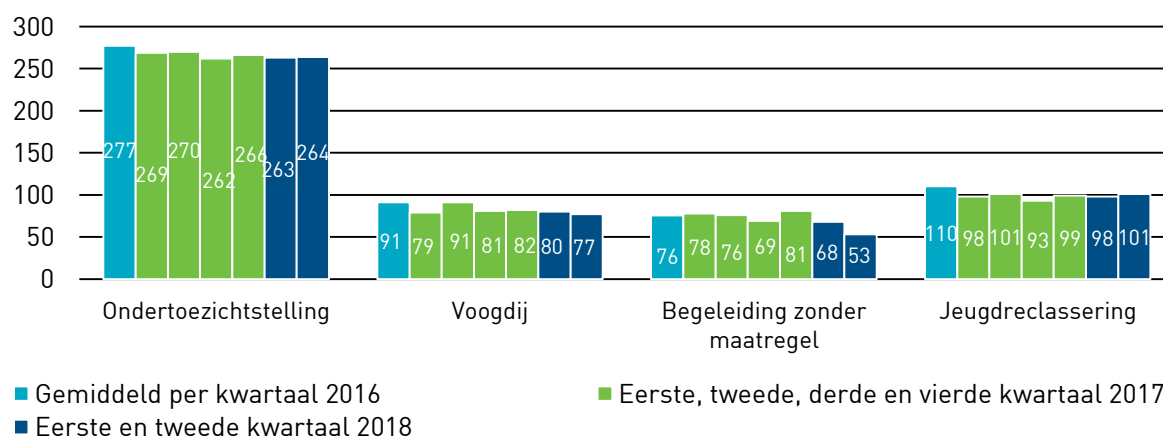
Het aantal jeugdigen en de gemiddelde duur van trajecten in de gesloten jeugdzorg zijn in het eerste half jaar van 2018 toegenomen. We nemen extra maatregelen: we intensiveren de gesprekken met aanbieders en we brengen School2Care nog meer onder de aandacht.

2.6 JEUGDBESCHERMING EN JEUGDRECLASSERING

Jeugdbescherming is de uitvoering van door de rechter opgelegde kindbeschermingsmaatregelen, zoals ondertoezichtstelling (al dan niet met uithuisplaatsing) of een voogdijmaatregel (bij beëindiging van het ouderlijk gezag). Jeugdreclassering omvat toezicht en begeleiding. Dit is onderdeel van door de rechter opgelegde voorwaarden bij schorsing van een voorlopige hechtenis (als een jeugdige nog niet is veroordeeld) of bij een voorwaardelijke veroordeling. Het past bij de transformatie van de jeugdhulp dat we op termijn het aantal maatregelen jeugdbescherming zien dalen door gerichte preventie.

Gebruik jeugdbescherming en jeugdreclassering in aantallen jeugdigen

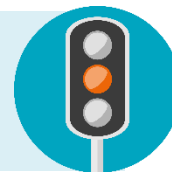
Het aantal maatregelen jeugdbescherming en –reclassering is stabiel. De inzet van begeleiding zonder maatregel neemt iets af. Begeleiding zonder maatregel is een preventieve interventie voor gezinnen waar (nog) geen maatregel jeugdbescherming van kracht is. In de landelijke evaluatie van de Jeugdwet³ is er kritisch gekeken naar de inzet van dit soort vormen van ‘drang’. Uit de evaluatie volgt de aanbeveling om drangtrajecten dichterbij te organiseren via lokale teams (JGZ Almere) of aanbieders. In Almere gaan we onderzoeken of we dit product in de toekomst anders kunnen organiseren.

³ Zie ook de [rapportage uitvoering jeugdhulp over het vierde kwartaal van 2017](#).

Uitgaven aan jeugdbescherming en jeugdreclassering

We verwachten dat we in 2018 iets meer uitgeven aan jeugdbescherming en jeugdreclassering dan in 2017.

Het aantal jeugdigen met een maatregel jeugdbescherming of jeugdreclassering blijft stabiel. De regie op hulpverlening aan gezinnen met een maatregel blijft een punt van aandacht. We onderzoeken of we het product 'begeleiding zonder maatregel' anders kunnen organiseren.

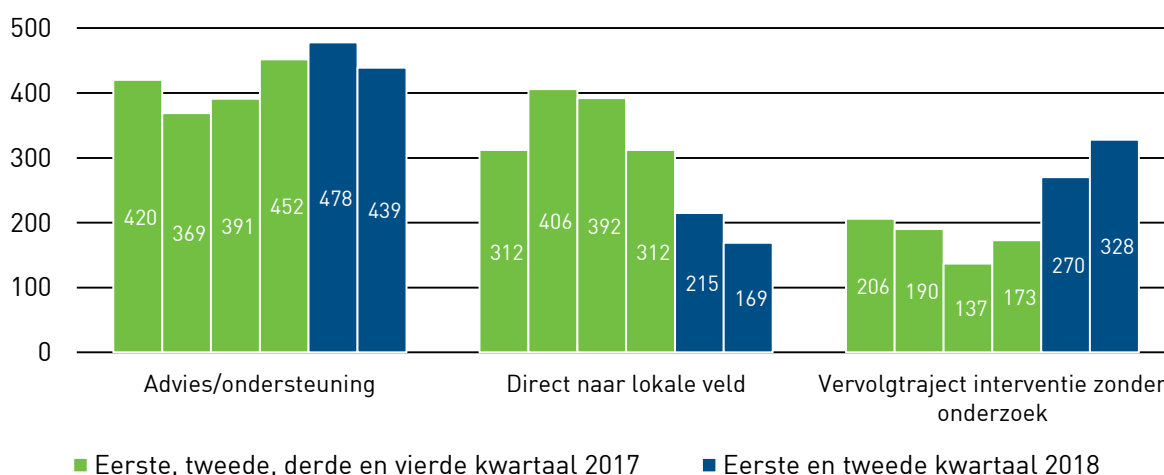
2.7 MELDINGEN VEILIG THUIS FLEVOLAND

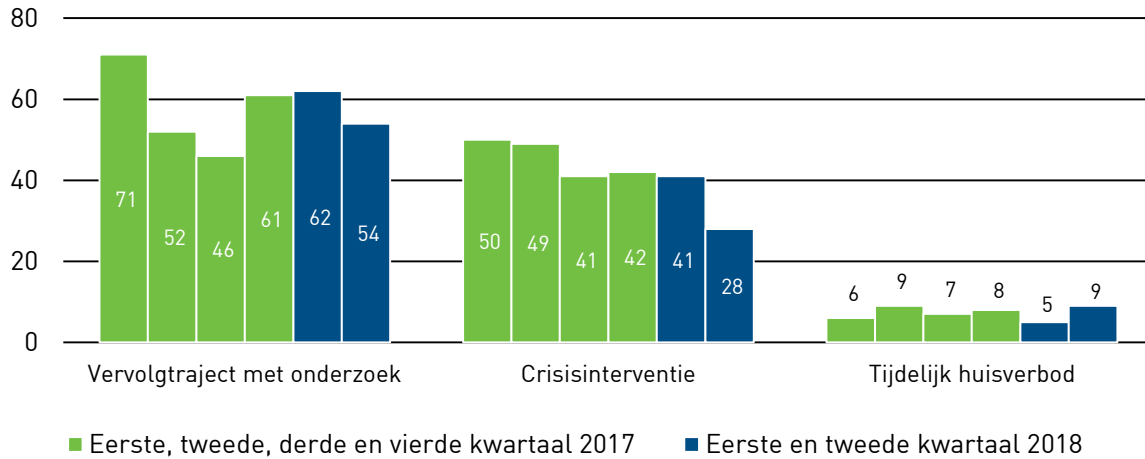
Veilig Thuis Flevoland voert de volgende functies uit:

- Advies geven over het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Het beoordelen van meldingen die binnenkomen. Lichte en middelzware meldingen draagt Veilig Thuis Flevoland over aan de wijkteams of JGZ Almere. Meldingen met onvoldoende duidelijkheid over het benodigde vervolgtraject pakt Veilig Thuis Flevoland zelf op. Bij zware meldingen (bijvoorbeeld bij een hoge mate van recidive, fysiek geweld of letsel) stelt Veilig Thuis Flevoland een onderzoek in om te bepalen wat een passend vervolg is. Een mogelijk vervolg kan zijn om een jeugdbeschermingsmaatregel te adviseren. Crisisinterventies vinden plaats in situaties van acute onveiligheid die vragen om een directe inschatting. Bij een tijdelijk huisverbod voor een van beide ouders richt Veilig Thuis Flevoland zich op de minderjarige kinderen.

Per 1 januari 2019 verandert de rol en het takenpakket van Veilig Thuis Flevoland. De Wet meldcode wordt aangescherpt en Veilig Thuis Flevoland krijgt een zogenaamde radarfunctie. Dit betekent dat er straks meer meldingen bij de organisatie terechtkomen. Daarnaast wordt het landelijke handelingsprotocol aangepast. Hierdoor heeft Veilig Thuis Flevoland straks een rol bij het monitoren van de afhandeling van meldingen. Doel is dat er in de hele keten meer aandacht komt voor veiligheid in gezinnen. De Flevolandse gemeenten bespreken in de tweede helft van 2018 met Veilig Thuis Flevoland wat de nieuwe rol en taken betekenen voor de benodigde capaciteit en financiën.

Afhandeling meldingen kindermishandeling en huiselijk geweld

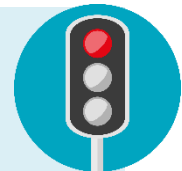
Het aantal adviezen vanuit Veilig Thuis Flevoland is stabiel. Hetzelfde geldt voor het totaal aantal (al dan niet anonieme) meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In het tweede kwartaal van 2018 zijn er minder meldingen overgedragen aan de wijkteams en JGZ Almere. Omdat het slechts over één kwartaal gaat, kunnen we hier nog geen conclusies aan verbinden. Mocht de daling aanhouden, dan kan dit een indicatie zijn dat de Almeerse eerste lijn er onvoldoende in slaagt om meldingen over te nemen. Het kan ook zijn dat de meldingen bij Veilig Thuis Flevoland zwaarder van aard zijn dan voorheen.

Veilig Thuis Flevoland zette in de eerste helft van 2018 vaker hulp in zonder voorafgaand onderzoek. In de volgende rapportage laten wij zien of deze trend aanhoudt. Het aantal vervolgtrajecten met onderzoek blijft ongeveer gelijk. Hetzelfde geldt voor de inzet van tijdelijke huisverboden.

Uitgaven aan Veilig Thuis Flevoland

We verwachten vooralsnog dat we in 2018 uitkomen met het budget dat beschikbaar is voor Veilig Thuis Flevoland. We blijven de uitgaven goed monitoren.

De verschuivingen die we zien in de inzet van interventies door Veilig Thuis Flevoland vragen om nadere analyse. Ook de nieuwe rol en taken per 2019 vragen om het intensiveren van gesprekken met Veilig Thuis Flevoland en de andere ketenpartners in de stad en regio.

2.8 LANDELIJK GECONTRACTEERDE AANBIEDERS

De VNG heeft met een aantal aanbieders van hoogspecialistische jeugdhulp raamcontracten afgesloten, waarmee gemeenten die hulp voor hun inwoners beschikbaar hebben. Het gaat bijvoorbeeld om universitaire medische centra en gespecialiseerde opvang.⁴ De achterliggende gedachte is dat het ondoenlijk is als elke gemeenten afzonderlijk aparte inkoopafspraken maakt met deze aanbieders. Binnen de totale transformatie van de jeugdhulp is het wenselijk dat er zo min mogelijk wordt doorverwezen naar deze landelijk gecontracteerde aanbieders. Met deze aanbieders kunnen we namelijk geen afspraken maken over afschaling naar het Almeerse veld.

We zien dat het gebruik van hulp bij een aantal landelijk gecontracteerde aanbieders fors is. Er is met name een groot beroep op therapeutische pleegzorg bij De Bascule en op opvang voor licht verstandelijk beperkte jeugdigen bij 's Heeren Loo. Om meer grip te krijgen op deze inzet, zijn de genoemde vormen van jeugdhulp vanaf 2019 onderdeel van het meerjarige regionale contract voor

⁴ De volledige lijst is te vinden op de [website van de VNG](#).

jeugdhulp met verblijf. Met De Bascule had Almere in 2017 en 2018 ook al een lokaal contract voor therapeutische pleegzorg. Een beroep op landelijke contracten is vanaf 2019 alleen nog nodig voor zeer specialistische jeugdhulp die we niet op lokaal of regionaal niveau kunnen organiseren.

Uitgaven aan landelijk gecontracteerd aanbod

We verwachten dat we in 2018 evenveel uitgeven aan landelijk gecontracteerd aanbod als in 2017.

Almeerse jeugdigen maken relatief veel gebruik van landelijk gecontracteerd aanbod. We hebben maatregelen genomen om een aantal zorgaanbieders lokaal of regionaal te contracteren. We verwachten hier vanaf 2019 het effect van te zien.

3. TRANSFORMATIEOPGAVEN JEUGDHULP

De jeugdhulp die de gemeente Almere in 2015 ‘overnam’, kenmerkte zich door een relatief hoog gebruik van:

- vormen van behandeling ten opzichte van begeleiding in de thuissituatie;
- jeugdhulp met 24-uursverblijf, met daarbinnen relatief veel jeugdigen in behandelgroepen;
- zeer specialistische vormen van jeugdhulp.

In Almere willen we dat jeugdhulp:

- meer in de eigen thuissituatie plaatsvindt;
- vanuit een duidelijk perspectief gericht is op het versterken van het hele gezin;
- zich richt op meer dan de korte termijn (gedragsverbetering) en alle leefdomeneinen beslaat;
- gezinsvervangende of –gelijkende opvang omvat als thuis wonen (tijdelijk) geen optie is.

3.1 EXTRA INVESTERINGEN IN PREVENTIE

In 2016 werd de gemeente Almere geconfronteerd met forse overschrijdingen op het budget voor specialistische jeugdhulp. Dit vergrootte de urgentie om inhoudelijke veranderingen te versnellen. Vanuit die gedachte zijn we in 2017 gestart met extra investeringen (vier zogeheten *businesscases*) om beginnende problemen van kinderen en gezinnen zo vroeg mogelijk aan te pakken:

1. extra praktijkondersteuners geestelijke gezondheidszorg;
2. inzet van Humanitas-vrijwilligers in gezinnen met opvoed- en opgroeioproblemen;
3. meer preventie via de jeugdgezondheidszorg (JGZ Almere);
4. onderwijs-jeugdhulparrangementen in het speciaal (basis)onderwijs.

In juli 2018 zijn de *businesscases* tussentijds geëvalueerd via gesprekken met de betrokken organisaties. Uit deze evaluatie komt naar voren dat de uitgevoerde activiteiten een impuls geven aan de transformatie binnen de jeugdhulp. De *businesscases* hebben ook geleid tot een nauwere samenwerking tussen partijen. De evaluatie wijst verder uit dat het lastig is om een causaal verband aan te tonen tussen de investeringen en een verminderd beroep op jeugdhulp. Allerlei factoren hebben namelijk invloed op de resultaten van de *businesscases*.

Het afgelopen anderhalf jaar hebben we veel geleerd van het werken met *businesscases* en we zijn nog niet uitgeleerd. De periode van uitvoering is nog te kort voor het trekken van sluitende conclusies. Daarom blijven we de *businesscases* ook in 2019 projectmatig volgen. Hieronder geven we per *businesscase* een korte update over de opbrengsten tot nu toe.

Extra praktijkondersteuners geestelijke gezondheidszorg

Het doel van deze investering is een snellere toegang tot zo licht en zo passend mogelijke geestelijke gezondheidszorg door een uitbreiding van het aantal praktijkondersteuners (afgekort: POH-jeugd) in huisartsenpraktijken. De POH-jeugd voert gesprekken met jeugdigen en hun ouders/opvoeders, brengt de problemen in kaart en zorgt – afhankelijk van de ernst en complexiteit van de problemen – voor korte interventies of juiste verwijzingen. Jeugdigen kunnen zo dicht bij huis deskundige hulp krijgen. Dit draagt eraan bij om problemen vroeg op te sporen en om het aantal verwijzingen – veelal alleen voor diagnose – naar basis-ggz of gespecialiseerde ggz te doen afnemen.

We zien dat steeds meer huisartsen gebruikmaken van een POH-jeugd. Dit betekent dat steeds meer verwijzingen naar de geïndiceerde jeugd-ggz plaatsvinden op basis van de deskundigheid van een praktijkondersteuner. Soms hebben jeugdigen zelfs voldoende steun aan alleen gesprekken met de praktijkondersteuner. Dit is een gewenste ontwikkeling.

Er is een sterkere verbinding ontstaan tussen de huisartsenpraktijken en JGZ Almere. Voor jeugdigen met angsten, depressies en aandachtsproblemen (de meest voorkomende psychische klachten) is er nu een gezamenlijk en eenduidig handelingskader.

We zien dat de investering in meer praktijkondersteuners het verwachte effect heeft. Er zijn minder verwijzingen naar de geïndiceerde jeugd-ggz. Vinden er wel verwijzingen plaats, dan zijn deze meer gericht. De huidige formatie van POH'ers is niet geheel toereikend om de vraag aan te kunnen. Daarom stellen we in de begroting 2019 voor om de formatie beperkt uit te breiden.

Inzet van Humanitas-vrijwilligers in gezinnen met opvoed- en opgroei problemen

Het doel van deze investering is het versterken van gezinnen, zodat lichtere of geen jeugdhulp nodig is. Vrijwilligers bieden hulp aan gezinnen met opvoed- en opgroei problemen. Zij vervangen de hulpverlening niet, maar werken aanvullend daarop. Humanitas heeft de inzet vergroot op vier programma's die de draagkracht van jeugdigen en gezinnen versterken. Home-Start (opvoedondersteuning) is er voor ouders/opvoeders, Match (maatjesproject) is er voor kinderen en jongeren, Gezin en Verlies is er voor de periode van rouwverwerking bij scheiding, verlies of ernstige ziekte en het programma Vluchtelingen (Nieuwe Helden) is gericht op kinderen van statushouders.

Er is een groeiende vraag naar informatie en hulp bij echtscheidingen. In het eerste half jaar van 2018 heeft Humanitas meegewerkt aan het ontwikkelen van een ketenaanpak en een scheidingsloket. Almeeders kunnen hier al in een vroeg stadium terecht voor deskundige informatie. Humanitas biedt binnen dit initiatief informele, preventieve hulp bij sociaal-emotionele problemen.

De *businesscase* heeft bijgedragen aan de bekendheid van de preventieve programma's van Humanitas. De vraag naar de programma's is toegenomen. Verwijzers en aanbieders weten Humanitas goed te vinden en weten waarvoor zij kunnen doorverwijzen naar interventies als Home-Start en Match. Veruit de meeste jeugdigen die door Humanitas zijn ondersteund, hebben zes maanden na deelname geen vervolghulp nodig gehad.

Ketenpartners geven aan dat deze *businesscase* een impuls geeft aan de verbinding tussen formele en informele hulp. Het programma Home-Start wordt steeds vaker ingezet als een vorm van nazorg voor gezinnen die een intensief traject hebben gevolgd binnen het formele kader. Voor Humanitas zijn dit spannende trajecten om in te stappen, omdat het vaak gaat om gezinnen met meervoudige problemen. Een wenselijke ontwikkeling is dat aanbieders van formele hulp Humanitas in een eerder stadium inschakelen om gezinnen informele begeleiding te bieden.

Meer preventie via de jeugdgezondheidszorg

Het doel van deze investering is dat jeugdigen zo vroeg mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk passende hulp krijgen. De jeugdgezondheidszorg (JGZ Almere) biedt preventieve hulp aan alle Almeerse kinderen. De organisatie versterkt de inzet op een aantal programma's gericht op gezinnen met jonge kinderen en op kwetsbare gezinnen. Daarnaast is er extra inzet op perspectiefregie en komt er een multidisciplinair team om collega-jeugdhulpmedewerkers te adviseren bij ingewikkelde casuïstiek (de JGZ-Express).

JGZ Almere maakt steeds steviger deel uit van de sociale infrastructuur in de stad. De activiteiten uit de *businesscase* hebben geleid tot een breed en sterk aanbod van preventieve interventies die worden ingezet bij opvoed- en opgroevragen van jeugdigen en gezinnen. Met de partners in de sociale infrastructuur is een goede en intensieve samenwerking tot stand gekomen. Gezinnen en ketenpartners weten JGZ Almere goed te vinden. Dit vertaalt zich in meer aanmeldingen voor jeugdhulp (een toename van 30% in 2017) en in een groter beroep op de deskundigheid van de organisatie.

Door het grotere aantal aanmeldingen kon JGZ Almere eind 2017 niet voldoen aan de maximale wachttijd van vijf dagen. Dit is opgelost door de frontoffice tijdelijk te versterken. Structurele versterking is nodig om te voorkomen dat er opnieuw wachttijden ontstaan. Capaciteit is vanaf 2019 ook nodig voor de nieuwe verantwoordelijkheid van jeugdhulp aan asielzoekerskinderen. In de begroting 2019 doen we hier concrete voorstellen voor.

De medewerkers van JGZ Almere zijn actief betrokken bij het verbeteren van de verbinding tussen preventieve jeugdhulp en het onderwijs. In de vorige rapportage over de uitvoering van de Jeugdwet is de gewenste richting voor doorontwikkeling van JGZ Almere beschreven. We streven naar het organiseren van ‘wijkarrangementen’ met laagdrempelige inzet van jeugdhulpverleners voor vraagverheldering, begeleiding en nazorg door of via JGZ Almere.

Jeugdhulp zonder verwijzing in het speciaal (basis)onderwijs

Het doel van deze investering is dat jeugdigen veilig kunnen opgroeien, kunnen meedoen en hun talenten kunnen ontwikkelen. Hierbij passen we het principe ‘één huishouden, één plan, één aanpak, ook op school’ toe. In een onderwijs–jeugdhulparrangement is (lichte) ondersteuning en jeugdhulp mogelijk op scholen voor speciaal (basis)onderwijs. De jeugdhulp vindt plaats op school én thuis.

Naast vijf bestaande onderwijs–jeugdhulparrangementen zijn er nieuwe arrangementen in de maak. Zo zetten we een arrangement op voor het praktijkonderwijs (PrO Almere) en zijn er verkennende gesprekken met andere scholen voor speciaal (basis)onderwijs. We houden ook de bestaande arrangementen tegen het licht en passen deze waar nodig aan. In de begroting 2019 doen we hier voorstellen voor.

Jeugdigen met een individuele beschikking op scholen met een arrangement

In bovenstaande figuur is te zien dat het aantal individuele beschikkingen (ambulante jeugdhulp en/of jeugd–ggz) op scholen met een arrangement de afgelopen drie kwartalen is gedaald. Dit is een gewenste ontwikkeling. Uit diepere analyses blijkt dat de individuele inzet van ambulante jeugdhulp op de betrokken scholen sterk is gedaald in de periode tussen 2016 en 2018. De inzet van individuele jeugd–ggz was in 2016 en 2017 vrij stabiel, maar lijkt in de eerste helft van 2018 iets af te nemen. Dit is positief opvallend, aangezien niet in alle arrangementen ggz–expertise is georganiseerd. Het streven is dat alle benodigde hulp op een school binnen het arrangement plaatsvindt. Dat dit niet altijd lukt, komt onder andere doordat er het hele schooljaar nieuwe leerlingen instromen. Zij hebben vaak nog een individuele beschikking voor jeugdhulp.

De directe opbrengsten van de onderwijs–jeugdhulparrangementen zijn niet goed meetbaar. Er zijn te veel verschillende factoren die invloed hebben op de resultaten. Zo heeft een arrangement op een school mogelijk een aanzuigende werking. Dit betekent dat er meer problemen van leerlingen in beeld zijn. Hierdoor is er per saldo meer hulp nodig. Dit maakt het lastig om een vergelijking te maken met de hulpvragen van de tijd voor de start van het arrangement. We onderzoeken nog of we een beeld kunnen krijgen van het maatschappelijk rendement van de arrangementen.

Een indirecte opbrengst van de arrangementen is een verbeterde samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en het onderwijs. Er is ook een positieve invloed op de veiligheid op school,

de tevredenheid van leerlingen en ouders en het tegengaan van onnodig thuiszitten. In de eerste helft van 2018 heeft een onderwijs-jeugdhulparrangement (waarschijnlijk) bij zo'n 33 leerlingen voorkomen dat er een situatie van thuiszitten zou ontstaan. Bij zo'n 17 jeugdigen heeft een arrangement geholpen om het thuiszitten te beëindigen. Soms biedt een arrangement onvoldoende soelaas. Er zijn vijf leerlingen op arrangementsscholen die toch thuiszitten. Dit kan samenhangen met wachtlijsten, met de aard van de problemen of soms met een verschil van inzicht tussen de ouders en de school of Passend Onderwijs Almere.

3.2 ANDERE INHOUDELIJKE ONTWIKKELINGEN

In het eerste half jaar van 2018 hebben zich de volgende inhoudelijke ontwikkelingen voorgedaan:

- **Herziening samenwerkingsafspraken met de Raad van de Kinderbescherming:** De gemeente Almere heeft in 2015 procesafspraken gemaakt met de Raad van de Kinderbescherming over de toeleiding van jeugdigen naar jeugdbescherming en jeugdreclassering. Sindsdien is er veel veranderd in de sociale infrastructuur. We zijn daarom gestart met het actualiseren van de afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming en met Samen Veilig Midden-Nederland, Veilig Thuis Flevoland en JGZ Almere. De nieuwe afspraken worden dit najaar bezegeld.

Een knelpunt is dat de Raad van de Kinderbescherming de afgelopen tijd lange wachttijden heeft, oplopend tot meer dan zes maanden. Dit betekent dat kwetsbare gezinnen moeten wachten op uitsluitel over de inzet van jeugdbescherming. We hebben de Raad hier bestuurlijk op aangesproken.

- **Inkoop jeugdhulp zonder verblijf:** De gemeente is in de eerste helft van 2018 via een aanbesteding gestart met de meerjarige inkoop van jeugdhulp zonder verblijf. Dit is een combinatie van ambulante begeleiding en behandeling en jeugd-ggz. Bij de inkoop sluiten we aan bij landelijke standaarden voor productcodes, tarieven en bekostigingsvormen.⁵

We willen uitvoering geven aan de gewenste verschuiving van specialistische behandeling naar ondersteuning in de eigen omgeving van school en gezin. Daarom moeten aanbieders die behandeling leveren, ook in staat zijn om begeleiding thuis te bieden (zelf of via een verbonden partij). De gunning is voorzien voor dit najaar. De start van de contacten is 1 januari 2019.

- **Inkoop jeugdhulp met verblijf:** In de regio Flevoland wordt dit jaar jeugdhulp met verblijf ingekocht. Ook hier gaat het om een meerjarig contract. Er is gekozen voor een opdracht aan één consortium van aanbieders met een veranderopdracht. Deze opdracht is in lijn met de regionale ambitie voor afbouw van de capaciteit van het behandeld wonen ten gunste van gezinsgerichte en ambulante alternatieven.

Op 3 juli 2018 is er een raadsbrief verzonden over een kort geding rond de aanbesteding jeugdhulp met verblijf. Dinsdag 11 september 2018 is de uitspraak van de rechtbank gemaakt. Alle vorderingen tegen de Flevolandse gemeenten en de regionale Aankoopcentrale zijn door de rechter afgewezen. Dit betekent dat de aanbestedingsprocedure door kan gaan volgens de oorspronkelijke planning. Het streven is om begin oktober over te gaan tot definitieve gunning. De vorderende partij heeft sinds 11 september nog vier weken de tijd om in beroep te gaan tegen de uitspraak.

⁵ Er is gekozen voor de bekostigingsvorm 'inspanningsgericht'.

- **Regionaal expertteam voor complexe zorgvragen:** Vanuit de VNG is de oproep gedaan om een regionaal expertteam voor complexe zorgvragen in te richten. De regio Flevoland heeft al een zorgtafeloverleg waar complexe zorgvragen worden besproken. De deelnemers zijn aanbieders van jeugdhulp met verblijf (eventueel aangevuld met de casusinbrenger). We verkennen de mogelijkheden om het zorgtafeloverleg te verbreden tot een regionaal expertteam. De acties hierop vinden plaats in het derde kwartaal van 2018. Het streven is om in het vierde kwartaal het regionaal expertteam operationeel te hebben.
- **Integrale aanpak jongvolwassenen 16—27 jaar:** Net als elders in Nederland is de problematiek van kwetsbare jongvolwassenen een urgent vraagstuk. Dit blijkt uit signalen vanuit verschillende domeinen en vindplekken, zoals het onderwijs, het jongerenwerk, de zwerfopvang en de (residentiële) jeugdhulp. Tot nu toe zijn het beleid en de bijbehorende interventies vanuit verschillende domeinen (jeugd, wonen, welzijn, zorg, onderwijs, werk) georganiseerd. Het lukt mede daardoor nog onvoldoende om de integrale en maatwerkgerichte ondersteuning te bieden die nodig is. Door samenwerking en coördinatie kunnen betere resultaten worden behaald. De ambitie daarbij is om te komen tot een integraal budget.

Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om voor een selecte groep jongvolwassenen in een (zeer) kwetsbare positie te starten met ‘perspectiefregie’. Een perspectiefregisseur maakt dan samen met de jongvolwassene een perspectiefplan. In eerste instantie is de perspectiefregie bedoeld voor 18-plussers in de verlengde residentiële jeugdhulp, zwerfjongeren en jonge statushouders. Daarnaast verkennen we hoe betaalbare, hybride vormen van (begeleid) wonen voor deze doelgroepen beschikbaar kunnen komen en hoe eenduidige, laagdrempelige toegang tot hulp en ondersteuning voor deze groep kan worden georganiseerd.

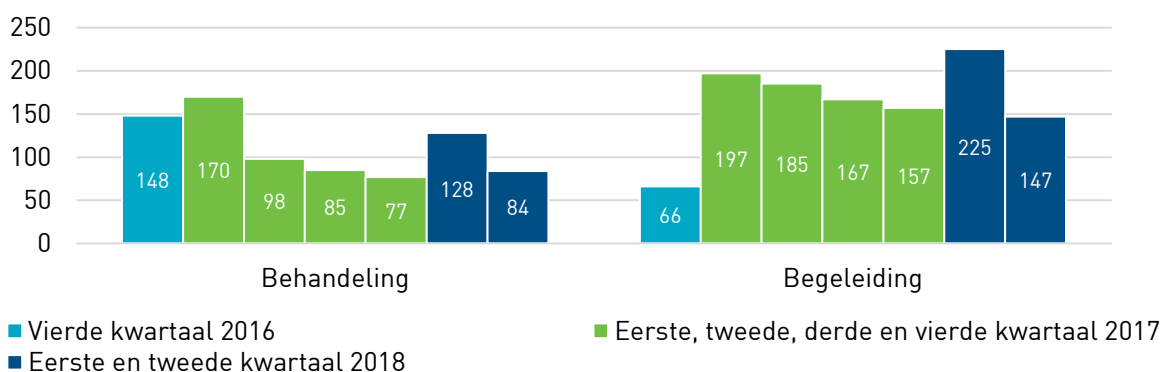
- **Doorontwikkeling pilot ‘Sterk in de wijk’:** In het schooljaar 2016/2017 is de pilot ‘Sterk in de wijk’ gestart op drie basisscholen. Binnen deze pilot werkt een intern begeleider (IB’er) van een school in een tandem samen met een jeugdverpleegkundige van JGZ Almere om de ontwikkeling van kinderen optimaal te begeleiden. De pilot werd als succesvol ervaren. Daarom is deze in het schooljaar 2017/2018 voortgezet op alle zeven basisscholen in Almere Haven. We maken plannen om de methode van ‘Sterk in de wijk’ uit te breiden naar andere wijken.
- **Transformatiefonds:** Het landelijk actieprogramma ‘Zorg voor de Jeugd’ van het ministerie van VWS biedt mogelijkheden om als regio een transformatieplan op te stellen voor de periode 2019–2021. Er is jaarlijks 950.000 euro beschikbaar. Voorwaarde is dat het voorstel past bij de actielijnen uit het landelijke programma. Flevoland wil de extra middelen inzetten om een extra impuls te geven aan vernieuwingen in de jeugdhulp. De regio wil zich hierbij voornamelijk richten op de actielijnen ‘Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien’ en ‘Investeren in vakmanschap’. De gemeenteraad krijgt nog nadere informatie over het besluit dat het ministerie neemt over het regionale voorstel.

BIJLAGE 1: GRAFIEKEN GEBRUIK JEUGDHULP IN ALMERE

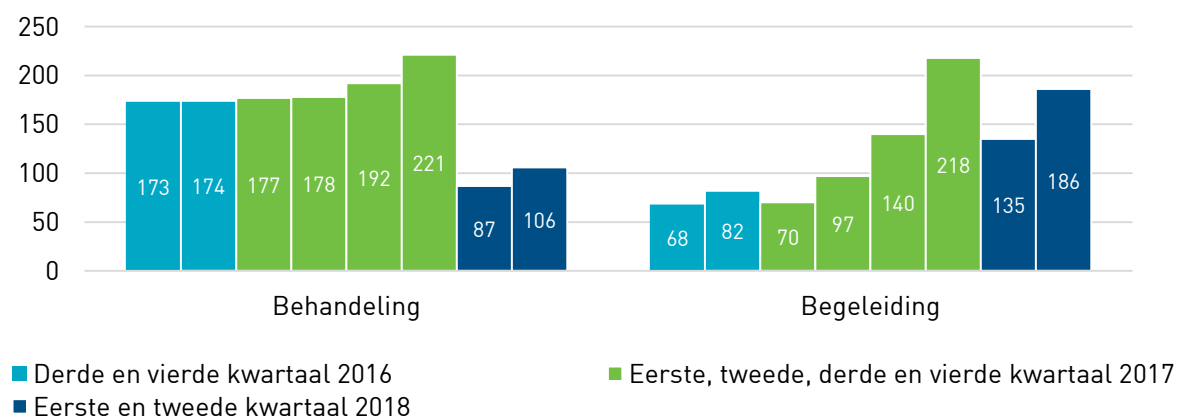
De figuren in deze bijlage horen bij hoofdstuk 2: inzicht in gebruik en financiën jeugdhulp. De grafieken laten de instroom, uitstroom en gemiddelde doorlooptijd zien per type hulp.

Ambulante jeugdhulp

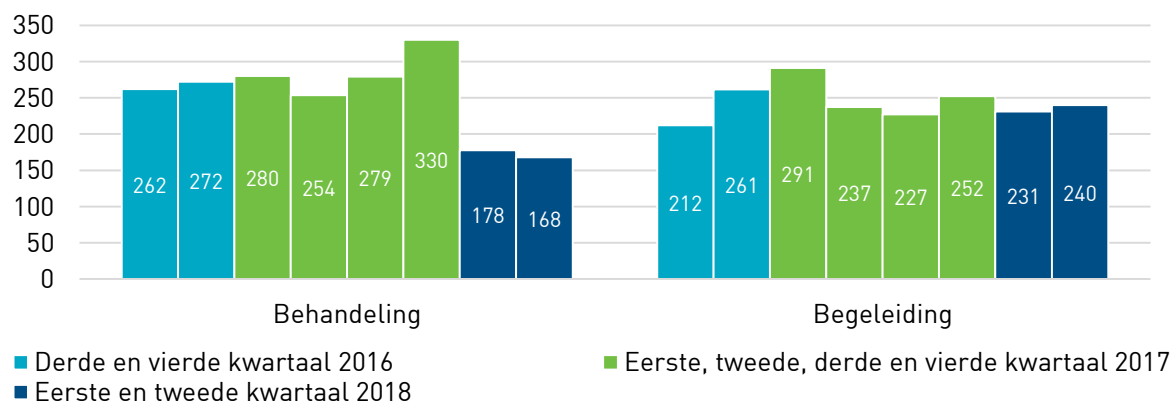
Instroom in aantal jeugdigen

Uitstroom in aantal jeugdigen

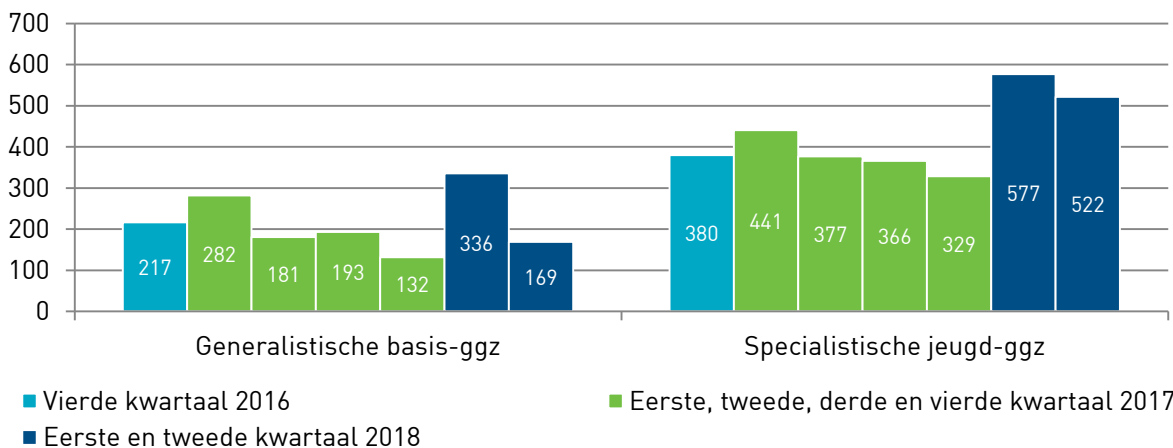

Gemiddelde doorlooptijd in aantal dagen

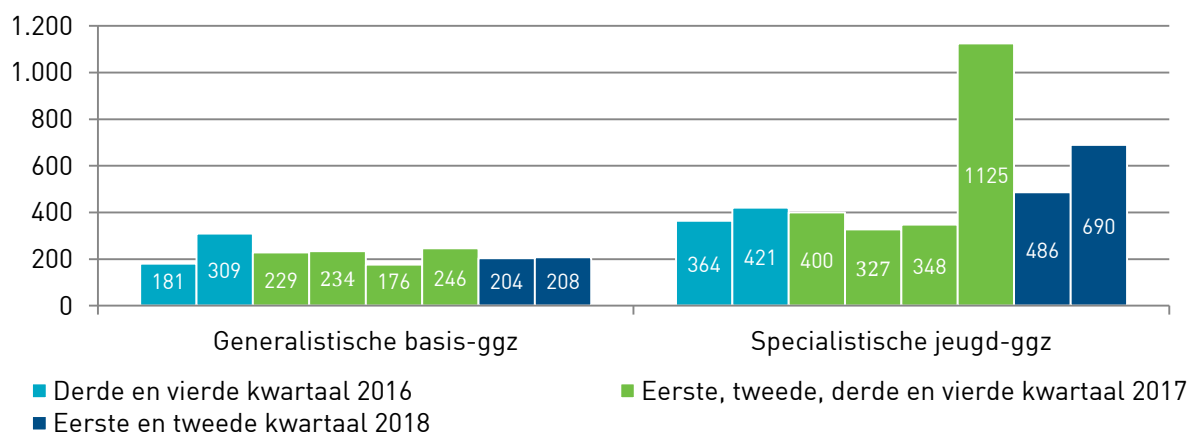

Geestelijke gezondheidszorg (jeugd-ggz)

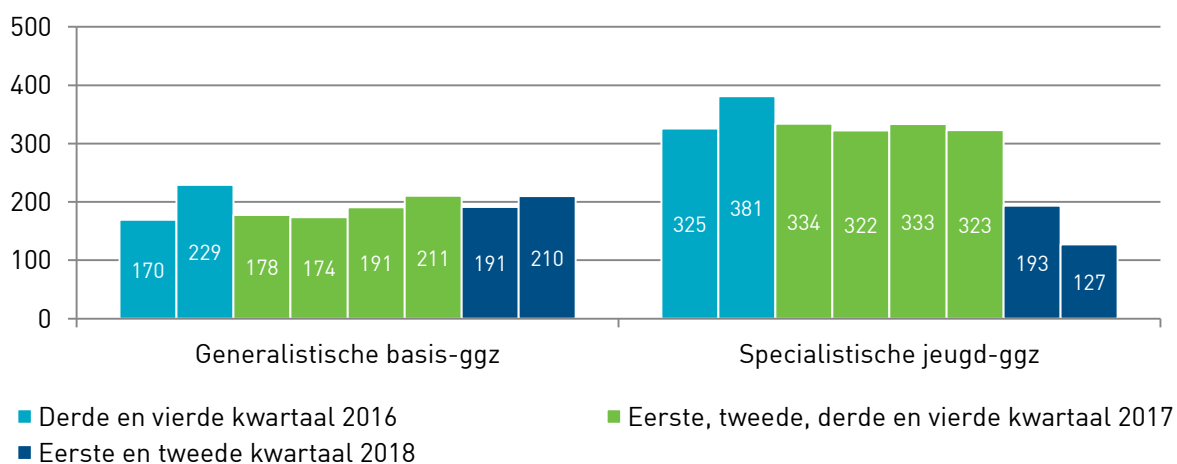
Instroom in aantal jeugdigen

Uitstroom in aantal jeugdigen

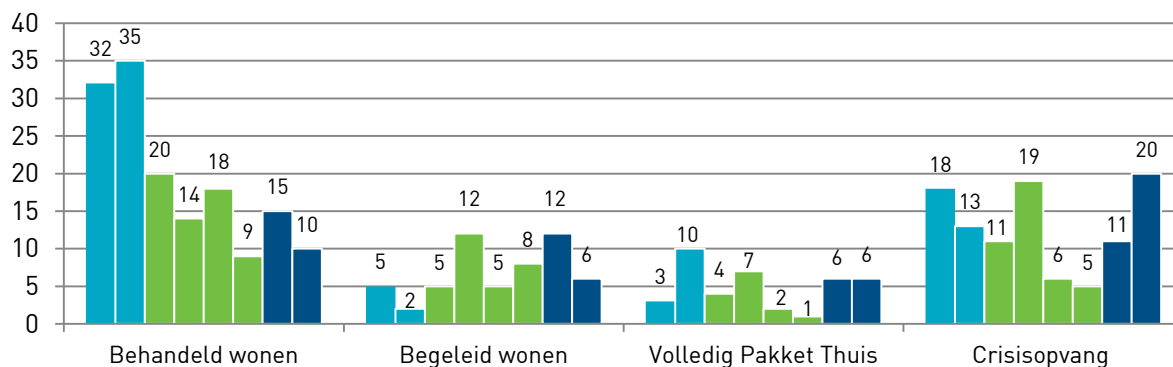

Gemiddelde doorlooptijd in aantal dagen

Residentiële jeugdhulp

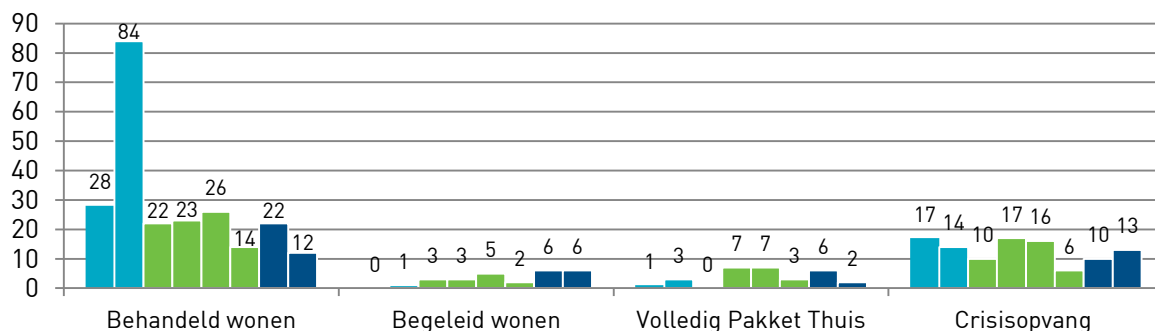
Instroom in aantal jeugdigen

■ Derde en vierde kwartaal 2016
 ■ Eerste en tweede kwartaal 2018

■ Eerste, tweede, derde en vierde kwartaal 2017

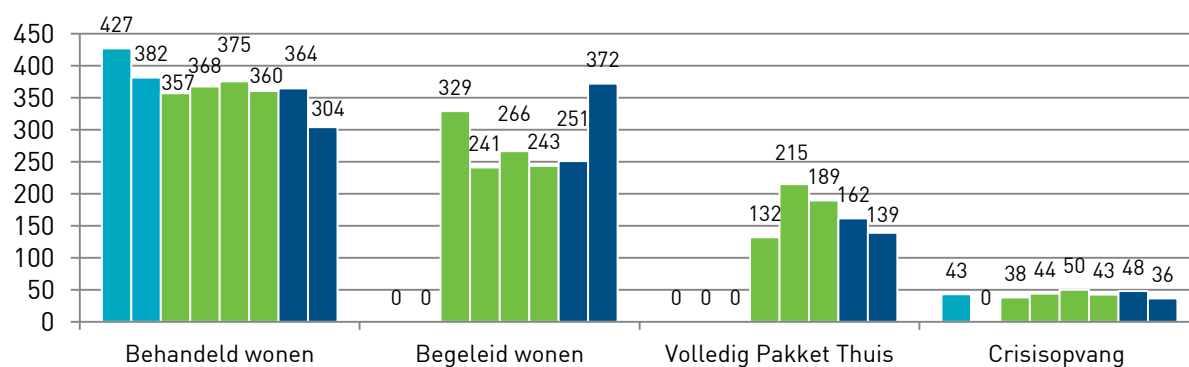
Uitstroom in aantal jeugdigen

■ Derde en vierde kwartaal 2016
 ■ Eerste en tweede kwartaal 2018

■ Eerste, tweede, derde en vierde kwartaal 2017

Gemiddelde doorlooptijd in aantal dagen

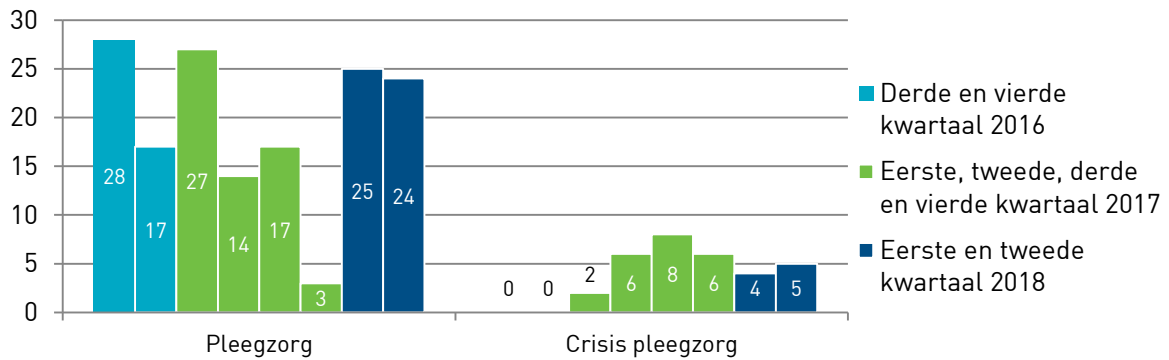

■ Derde en vierde kwartaal 2016
 ■ Eerste en tweede kwartaal 2018

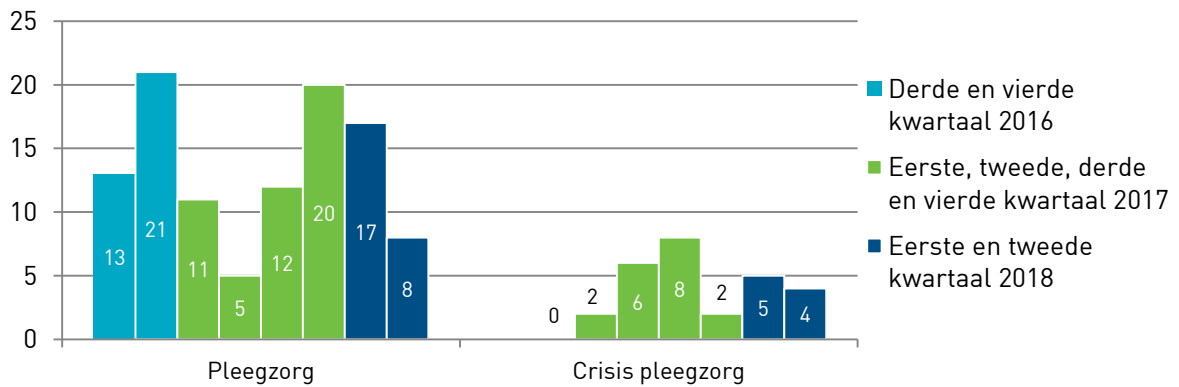
■ Eerste, tweede, derde en vierde kwartaal 2017

Pleegzorg

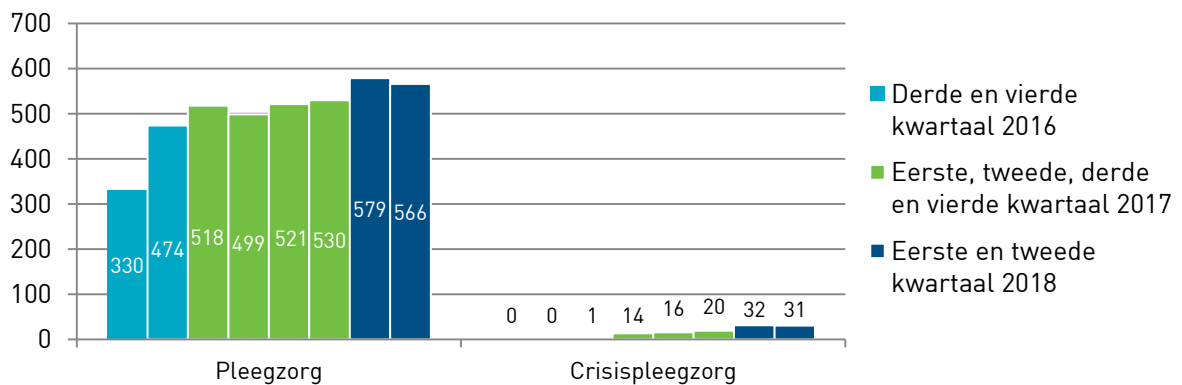
Instroom in aantal jeugdigen

Uitstroom in aantal jeugdigen

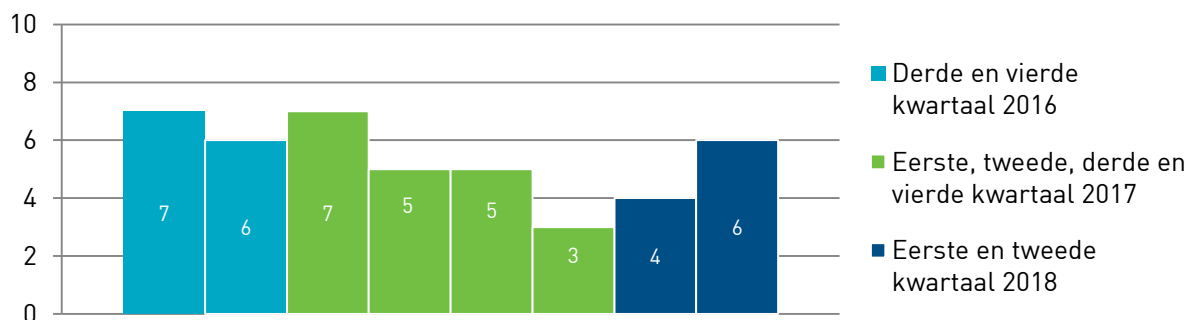

Gemiddelde doorlooptijd in aantal dagen

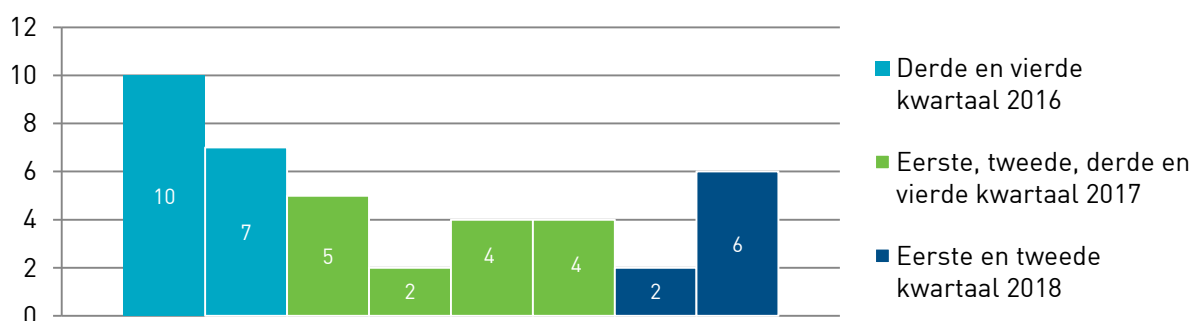

Gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus)

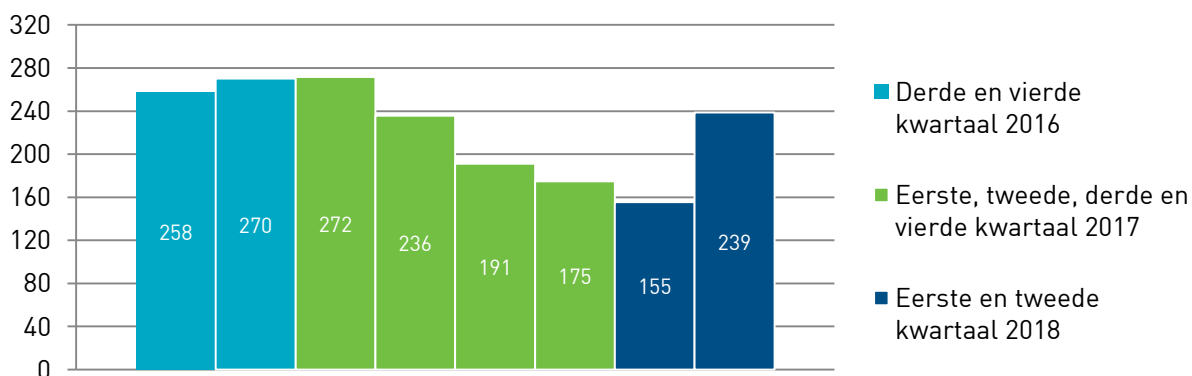
Instroom in aantal jeugdigen

Uitstroom in aantal jeugdigen

Gemiddelde doorlooptijd in aantal dagen

BIJLAGE 2: VERVOLG OP AANBEVELINGEN KPMG

Adviesbureau KPMG heeft in november 2016 aanbevelingen gedaan om de controle op uitgaven aan jeugdhulp te verbeteren. In de eerste vijf kwartaalrapportages jeugdhulp is per aanbeveling een stand van zaken gegeven. We zijn nu een jaar verder en alle aanbevelingen van KPMG zijn onderzocht, in werking gesteld en structureel belegd in de organisatie. In deze rapportage brengen we voor de laatste keer in beeld hoe uitvoering is gegeven aan de aanbevelingen.

BETREFT	AANBEVELING	UITVOERING
Algemene aanbevelingen 	Onderzoek andere vormen van sturing en bekostiging.	<p>Voor jeugdhulp zonder en met verblijf is onderzocht wat de meest passende vorm van bekostiging is. De uitkomst is leidend bij de inkoop van jeugdhulp voor 2019 en verder.</p> <p>Almere doet in 2018 mee aan de pilot ‘financiële verantwoording’ van het landelijke programma sociaal domein. Deze pilot is gericht op een andere manieren van verantwoorden binnen het sociaal domein die meer passen bij de gewenste transformatiebewegingen (bijvoorbeeld het verlagen van de administratieve lasten). Almere kijkt via de pilot onder andere naar verantwoording van het landelijk gecontracteerde aanbod van jeugdhulp.</p>
	Richt contractmanagement beter in en maak meerjarige afspraken.	Er zijn voor alle jeugdhulp- en Wmo-contracten contractmanagers aangesteld. Deze zijn samengebracht in één team.
	Zorg voor betrouwbare sturingsinformatie.	<p>Het datahuis sociaal domein is ingericht als de centrale plek voor sturingsinformatie. Het datahuis bevat gegevens over jeugdhulp en Wmo. Er wordt nog gewerkt aan het ontsluiten van andere gegevensbronnen en aan het verder stroomlijnen en waar mogelijk automatiseren van processen.</p> <p>De gemeente werkt verder aan een digitale variant van de monitor sociaal domein.</p>
Begroting 	Zorg voor een transparante en onderbouwde begroting.	De gemeente Almere heeft een nieuw model (<i>driver based</i>) uitgewerkt voor de jeugdbegroting. We gebruiken dit model nu structureel voor het opstellen van de planning- en controlproducten rond jeugdhulp. Voor de programmabegroting 2019 is gewerkt met eenzelfde opzet voor de Wmo-begroting.
	Evalueer regelmatig de realisatiecijfers en stuur bij.	Dit gebeurt via de reguliere planning- en controlcyclus (voorjaarsnota, begroting), de rapportages over de uitvoering van de jeugdhulp en de managementcyclus (drie momenten per jaar).
	Onderzoek of er een andere verdeelsleutel mogelijk is voor de kosten voor jeugdhulp en Wmo binnen de sociale infrastructuur.	We hebben de toerekening van apparaatskosten aan de budgetten voor jeugdhulp en Wmo herzien. Dit is meerjarig verwerkt in de begroting 2018-2021.
	Onderzoek of langetermijnbesparingen naar voren kunnen worden gehaald in de jeugdbegroting.	Deze aanbeveling is onderzocht in samenhang met de uitgevoerde actualisatie van de <i>businesscases</i> . Hieruit blijkt dat het niet haalbaar is om langetermijnbesparingen naar voren te halen.

BETREFT	AANBEVELING	UITVOERING
Businesscases 	Stel een risicoanalyse op.	Er is over de <i>businesscases</i> een risicoanalyse opgesteld die is getoetst door KPMG en is opgenomen in de begroting 2017–2020. In het tweede kwartaal van 2017 is een verdiepende risicoanalyse uitgevoerd met inbegrip van de risico's voor de transitieopgave jeugd (zie de rapportage uitvoering jeugdhulp over het tweede kwartaal van 2017).
	Regel een centraal punt voor coördinatie en totaaloverzicht.	Er is een programmteam ingericht voor de periode 2016–2018. De uitvoering van alle <i>businesscases</i> is hierin ondergebracht onder verantwoordelijkheid van een programmadirecteur.
	Onderzoek de overkoepelende financiële impact van de <i>businesscases</i> .	Deze aanbeveling is onderzocht bij de uitgevoerde actualisatie van de <i>businesscases</i> . De uitkomst is verwerkt in de begroting 2018–2021.
	Werk met scenario's en onderbouw uitgangspunten.	Deze aanbeveling is meegenomen bij de uitgevoerde actualisatie van de <i>businesscases</i> . De uitkomst is verwerkt in de begroting 2018–2021.
Sturings- informatie 	Verbeter de governance en de sturing op het begrotingsproces.	Centrale coördinatie van het begrotingsproces is gepositioneerd bij Financiën & Control.
Inkoopmodel en -tarieven 	Werk de invulling van samenwerking en partnerschap met aanbieders verder uit.	We gaan in 2019 over naar meerjarige afspraken voor jeugdhulp zonder en met verblijf. Aanbieders beloven hun bedrijfsvoering aan te passen aan de transitieopgave in ruil voor meerjarige zekerheid vanuit de gemeente.
	Verbeter de informatiepositie in de relatie gemeente-aanbieder.	Er zijn data-analisten aangesteld om stuur- en verantwoordingsinformatie te leveren over jeugdhulp en Wmo-ondersteuning.
	Analyseer de jeugdtarieven en beoordeel deze.	In de inkooptrajecten jeugdhulp zonder en met verblijf voor 2019 zijn nieuwe tarieven bepaald.